



Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn
e-mail: zin@ibles.waw.pl www.ibles.pl

Badenia-Wirtembergia przedstawia nową koncepcję ochrony lasów

Podczas konferencji we Freiburgu minister leśnictwa Badenii-Wirtembergii Alexander Bonde przedstawił ogólne założenia programu ochrony lasów w tym kraju związkowym. Zgodnie z tymi założeniami, gospodarka leśna ma być bliska naturze, neutralna dla klimatu i sprzyjająca bioróżnorodności. Planuje się też do roku 2020 wzrost udziału powierzchni leśnej oddanej wyłącznie procesom naturalnym do 10% całkowitej powierzchni lasów landowych. Nowy projekt sytuuje Badenię-Wirtembergię w czołówce pod względem ochrony lasów. Projekt ten był tworzony od 2011 roku w organizacji gospodarczej ForstBW zajmującej się lasami landowymi przez grupę roboczą w skład której wchodziło naukowcy oraz praktycy w dziedzinie ochrony przyrody i leśnictwa. Zaangażowano także opinię publiczną, poprzez umożliwienie wnoszenia uwag i propozycji on-line. Z prawa tego skorzystało około 8 tysięcy użytkowników internetu. Wśród przyjętych propozycji obok wspomnianego wyłączenia 10% z użytkowania znalazły się między innymi: ochrona i odtwarzanie lasów łąkowych i borów bagiennych, jak również zachowanie niektórych historycznych form użytkowania lasów. Opracowano również zasady pozostawiania starych drzew i martwego drewna, osobne dla różnych form lasu. Oznacza to stworzenie korzystnych warunków dla 90% organizmów żywych bytujących w lesie. Cały projekt ma charakter długofalowy, natomiast co kilka lat będzie przeprowadzana ocena jego skutków. Po raz pierwszy będzie ona dokonana po roku 2020.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/baden-wuerttemberg-gesamtkonzeption-waldnaturschutz-vorgestellt>

T.Z.

nadchodzącym roku. Autorzy prognozy koncentrują się na produkcji i eksporcie wyrobów przemysłu drzewnego, rynku drewna okrągłego i na rentowności sektora leśnego. Szczególny nacisk położony jest na zapotrzebowanie na produkty przemysłu drzewnego w krajach Unii Europejskiej, gdzie trafia do 50 do nawet 65% fińskiego eksportu.

Z raportem można zapoznać się na stronie:
<http://www.metla.fi/julkaisut/isbn/978-951-40-2493-1/Outlook-Summary-14.pdf>

Źródło: www.metla.fi

W. G.

Rośnie eksport drewna z Białorusi

Według danych Państwowego Komitetu Statystycznego Republiki Białoruś w okresie styczeń – sierpień 2014 roku przedsiębiorstwa wyeksportowały ok. 761 tys. m³ tarcicy – o 36% więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Co czwarty metr sześcienny surowca drzewnego trafia na rynek niemiecki. Inni najważniejsi importerzy białoruskiego drewna to: Azerbejdżan (18%), Litwa (15%), Łotwa (14%), Belgia (8%) i Holandia (5%). Stałe rośnie udział drewna sprzedawanego za granicę za pośrednictwem obrotu giełdowego. Tylko w trzecim kwartale zwiększył się on o 34%. Według danych białoruskiej giełdy towarowej w strukturze eksportu tarcicy przeważała tarcica obrzynana (77,3%). W sumie w omawianym okresie na giełdzie sprzedano za granicę 184,1 tys. m³ tarcicy.

Źródło: <http://www.mlh.by/ru/news/>

W.G.

Podsumowania i prognozy

Ukazało się nowe wydanie “Ekonomicznych perspektyw Fińskiego Sektora Leśnego” – raportu publikowanego w końcu roku od 23 lat (od 1998 roku również w języku angielskim). Publikacja zawiera analizę wyników ekonomicznych w leśnictwie i drzewnictwie w roku bieżącym oraz prognozę rozwoju sektora w

Głos niemieckojęzycznych leśników w sprawie leśnej strategii UE

„Leśnictwo jest gwarantem efektywności gospodarczej i jakości życia” to przesłanie z posiedzenia grupy niemieckojęzycznych leśników w Brukseli, zorganizowanego z inicjatywy Elisabeth Köstinger, austriackiej eurodeputowanej reprezentującej

w Parlamencie Europejskim (PE) Europejską Partię Ludową. W posiedzeniu brało udział 40 leśników z Euroregionu Tyrol-Tyrol Południowy-Trentino.

Tematem spotkania była dyskutowana obecnie przez Parlament Europejski nowa Strategia Leśna UE i związany z tym problem zagwarantowania trwałości sektora leśnego. Köstinger, jako odpowiedzialna za przygotowanie opinii Komisji Rolnictwa w wspomnianej Strategii, przedstawiła proponowane priorytety i aktualny stan dyskusji na ten temat w PE. Podkreśliła, że sektor leśny całkowicie spełnia zasady trwałej i zrównoważonej gospodarki, dając równocześnie wiele miejsc pracy na terenach wiejskich i przyczyniając się do poprawy jakości życia na terenach miejskich. W całej UE w sektorze tym pracuje bezpośrednio 3,5 mln osób a ponadto daje on podstawy wzrostu gospodarczego dla 7 % przemysłu przetwórczego. Zwróciła uwagę, że ten wzrost gospodarczy musi w jeszcze większym stopniu przynosić korzyści społeczeństwu, ponieważ „drewno nie rośnie w sklepie meblowym, lecz w lasach położonych głównie w regionach wiejskich”. Podkreśliła potrzebę promowania drewna jako produktu ekologicznego, który, ma znaczenie zarówno dla poprawy bilansu energetycznego jak też dla rozwoju przemysłu opartego na surowcach odnawialnych. Wymaga to przeprowadzenia badań i stworzenia odpowiednich warunków ekonomicznych.

Dyskusja toczyła się głównie na temat zaproponowanej przez unijną Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska integracji planów zarządzania obszarami Natura 2000 z planami zarządzania lasu. Organizacje ekologiczne popierają ten projekt, natomiast większość przedstawicieli sektora leśnego odnosi się doń krytycznie.

Przedstawiciele Europejskiej Konfederacji Właścicieli Lasów (CEPF) wyrazili zadowolenie ze stanowiska europosłów i wyrazili nadzieje, że nowa Strategia Leśna wzmocni rolę właścicieli lasów oraz pomoże w utrzymaniu trwałości i wielofunkcyjności zasobów leśnych.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/foersterstammtisch-in-bruessel-zur-neuen-eu-waldstrategie>

T. Z.

Nadrenia-Palatynat: właściciele lasów dyskutują o ich użytkowaniu

W ramach ostatniej wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasu w Niemczech stwierdzono, że lasy Nadrenii-Palatynatu użytkowane są w pełni zgodnie z zasadą trwałości. Lesistość tego kraju wynosząca 42 % stawia go na czele rankingu poszczególnych landów Republiki Federalnej, będącej europejskim liderem pod względem zapasu drewna na pniu w lasach. Zwraca uwagę także wysoki, bo 58 % udział drewna liściastego w ogólnym zapasie oraz wysokie wskaźniki obecności martwego drewna w lesie. Dane te, jak podkreślił prezes Stowarzyszenia Właścicieli Lasów Hans-Guenter Fischer, zadają kłam twierdzeniom niektórych organizacji pozarządowych zarzucających właścicielom rabunkową gospodarkę.

Fischer zwrócił uwagę na inny niepokojący fakt, jakim jest zbyt szybki spadek udziału drzew iglastych w składzie gatunkowym drzewostanów. W najmłodszych klasach wieku wynosi on zaledwie 20%, co budzi obawy o rentowność leśnych gospodarstw w przyszłości. Dlatego dziś nie jest celowe dalsze promowanie gatunków liściastych lecz coś dokładnie przeciwnego – dbałość o odpowiedni udział gatunków iglastych w młodym pokoleniu lasu. Zwrócił też uwagę na potrzebę państwowego wsparcia dla budowy dróg na obszarach leśnych z dominacją drobnej własności. Umożliwiłoby to lepsze wykorzystanie znajdującego się tam surowca i rozwój drobnych tartaków lokalnych, będących ważnym czynnikiem rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Stowarzyszenie, skupiające właścicieli małych i dużych gospodarstw leśnych zarówno prywatnych jak i komunalnych, oczekuje też wsparcia ze strony Federalnego Urzędu Antymonopolowego w zakresie utrzymania warunków uczciwej konkurencji z rynkowym potentatem, jakim są Lasy Landowe.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/waldbesitzer-in-rheinland-pfalz-diskutieren-ueber-die-waldnutzung>

T. Z.

Porozumienie między Rosją a Karelią

W dniu 6 grudnia br. podpisano porozumienie o współpracy pomiędzy Federalną Agencją Gospodarki Leśnej Rosji a Rządem Autonomicznej Republiki Karelii (wchodzącej w skład Federacji Rosyjskiej).

Roczne pozyskanie drewna w Karelii wynosi 6 mln m³, ale w najbliższym czasie ma wzrosnąć do 8 mln m³. Zwiększenie etatu wymaga zmian w prowadzeniu gospodarki leśnej w kierunku jej intensyfikacji. O tym, że jest to możliwe, pokazuje przykład sąsiedniej Finlandii, gdzie przyrost drewna na 1 ha jest trzykrotnie wyższy niż w lasach Karelii. Agencja Gospodarki Leśnej będzie służyła radą zwłaszcza w zakresie zarządzania lasami, podwyższenia konkurencyjności sektora leśnego i doskonalenia ochrony przeciwpożarowej lasów. Porozumienie podpisano na trzy lata.

Źródło: <http://www.rosleshoz.gov.ru/>

W.G.

Szansa na nowe projekty badawcze

Północny Oddział Europejskiego Instytutu Leśnictwa EFINORD oraz Nordycki Komitet Badań Leśnych (SNS) zatwierdziły powołanie 9 grup badawczych, które będą koordynowały badania leśne finansowane w 2015 roku. Obejmują one następujące zagadnienia:

- mykologia leśna
- nauka o drewnie i inżynieria leśna
- odnowienie lasu
- las w zarządzaniu zasobami energetycznymi
- przyrost lasów północnej Europy

- inwentaryzacja lasu w regionie Bałtyku
- martwe drewno
- zaburzenia naturalne w ekosystemach leśnych
- lasy naturalne

O granty w wyżej wymienionych obszarach badawczych mogą starać się naukowcy z krajów nordyckich (Dania, Finlandia, Norwegia, Szwecja i regiony autonomiczne – Wyspy Owcze, Grenlandia, Wyspy Alandzkie) oraz krajów z obszaru działania EFINORD (Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Irlandia, regiony północno – zachodniej Rosji, północnych Niemiec i Wielkiej Brytanii). Budżet projektów badawczych wynosi od 10 do 25 tys. euro, a czas trwania – 1 rok. Niezbędnym technicznym warunkiem otrzymania grantu jest zapewnienie 50% budżetu z własnych źródeł. Najbliższy konkurs zostanie ogłoszony w marcu 2015 roku.

Więcej informacji o tych badaniach można znaleźć pod adresem:

http://www.efinord.efi.int/portal/efinord-sns_network_call/

Źródło: *EFINORD Newsletter 5/2014*

W.G.

Jak pozyskiwać drewno i nie szkodzić

Pozyskiwanie drewna z lasów amazońskich nie musi mieć na nie destrukcyjnego wpływu. Kluczem jest rozsądne planowanie i wykorzystywanie technik pozyskania ograniczających niepotrzebne uszkodzenia w otaczającym drzewostanie i w ekosystemie leśnym (RIL - reduced-impact logging). „Cztery miliony kilometrów kwadratowych lasu tropikalnego jest przeznaczony do wycięcia” twierdzi Jake Bicknell z Uniwersytetu w Kent (Wielka Brytania). To obszar większy niż powierzchnia Indii. „Jednak gdyby udało się uczynić techniki pozyskiwania drewna mniej inwazyjnymi, możliwe byłoby znaczące ograniczenie negatywnego wpływu prac leśnych na środowisko. Techniki RIL obniżają stopień uszkodzenia drzewostanu spowodowanego przez wycinkę drzew. Obejmują one właściwe planowanie wycinki drzew pod budowę dróg, nadawanie kierunku obalania wycinanych drzew oraz przycinanie pniaczy tak, aby nie powodować szkód w otaczającym drzewostanie. Porównano stopień uszkodzenia drzewostanów po zastosowaniu technik RIL z drzewostanami, gdzie wycinkę przeprowadzano metodami tradycyjnymi. Okazało się że techniki RIL znacznie redukują negatywny wpływ wycinki na siedliska stawonogów, ptaków i ssaków (przede wszystkim nietoperzy) oraz powodują mniejszą utratę różnorodności gatunkowej. Intensywność pozyskania nie jest wprost proporcjonalna do stopnia uszkodzenia ekosystemu leśnego. W wielu przypadkach wyrządza się o wiele więcej szkód niż jest to konieczne. Obecnie tylko około 5% drewna pozyskuje się metodami RIL. Klienci mogą się przyczynić do wzrostu popytu na materiały z drewna pozyskanego w taki właśnie sposób, ale konieczne jest zwiększenie ich ekologicznej świadomości. Jake Bicknell jest jednak optymistą. Według niego techniki RIL są łatwe do wprowadzenia i stosunkowo tanie. Nie ma więc powodu, aby firmy zajmujące się wycinką drzew nie

stosowały tych technik podczas wykonywanych w lesie prac. Z ekonomicznego punktu widzenia pozyskanie metodami RIL może być nawet bardziej opłacalne w długim okresie - na początku potrzebne są jednak pewne inwestycje. Dużo zależy też od polityków, którzy uchwalają prawo. Po ich stronie leży zachęcenie przedsiębiorców i właścicieli firm do podjęcia wysiłku na rzecz stosowania mniej inwazyjnych metod prac pozyskaniowych w lesie.

Źródło:

<http://www.sciencedaily.com/releases/2014/12/141201125148.htm>

T. H.

Kongres IUCN w Sydney

Tegoroczny Kongres Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody zakończył się podpisaniem dokumentu nazwanego “Obietnicą z Sydney” (The Promise of Sydney). W dokumencie znalazły się m.in.: 1) wizja przyszłości ochrony środowiska naturalnego, 2) zestaw innowacyjnych rozwiązań, które mają służyć osiągnięciu postępu w zakresie polityki ochrony przyrody i finansowania działań w tym zakresie, 3) propozycje przewyższania problemów w tym obszarze oraz 4) deklaracje krajów i organizacji członkowskich aktywnego udziału w zmianach.

Dokument toruje drogę do osiągnięcia globalnego celu ochrony w 2020 roku: 17% chronionej powierzchni lądu i 10% chronionej powierzchni oceanów. Według obradujących wiele w tej kwestii zostało już zrobione, ale wciąż należy czynić wysiłki, aby zapewnić właściwe zagospodarowanie obszarów naturalnych o dużym znaczeniu dla bioróżnorodności. Przykłady dobrych praktyk w tym zakresie były zaprezentowane na Kongresie w postaci Zielonej Listy Obszarów Chronionych IUCN. Twórcy listy wyznaczają światowe standardy dobrego zarządzania obszarami chronionymi. Spośród 23 miejsc w ośmiu krajach na świecie znalazły się m. in. leśne obszary chronione z Włoch, Francji i Hiszpanii.

Kongres odbył się w dniach 12 – 19 listopada br. Zgromadził ok. 6000 uczestników ze 170 krajów. Więcej informacji o tym wydarzeniu można znaleźć pod adresem: <http://worldparkscongress.org/>.

Źródło: <http://www.foresteurope.org/news/>

W. G.

Zamieranie jesionu groźne dla bioróżnorodności

Badania przeprowadzone w Wielkiej Brytanii wykazały, że choroba jesionu spowodowana grzybem *Hymenoscyphus pseudoalbidus* postępuje. Aby przeciwdziałać negatywnym skutkom tego zjawiska w ekosystemie, należy umożliwić jak najszybszy przyrost drzew gatunków liściastych, mogących zastąpić drzewostany jesionowe jako siedliska wielu innych gatunków roślin i zwierząt. Rezultaty badań zostały

zaprezentowane na konferencji British Ecological Society i Société Française d'Ecologie w Lille we Francji. Grzyb *Hymenoscyphus pseudoalbidus* (wcześniej opisywany jako *Chalara fraxinea*), rozprzestrzenił się w Europie od 1990 roku, a w Wielkiej Brytanii pojawił się po raz pierwszy w 2012 roku. Ma on szczególnie zabójczy wpływ na jesion oraz niekorzystny na inne gatunki roślin i zwierząt. Jesion dostarcza pokarmu i schronienia wielu organizmom, których populacje mogą ucierpieć z powodu jego zamierania, chodzi głównie o porosty, bezkręgowce i grzyby, a także ssaki i ptaki. Pytanie brzmi: jak uchronić jeprzód wymarciem razem z ich naturalnym środowiskiem? Zespół naukowców z Forestry Commission's Forest Research Agency i James Hutton Institute zbadał, które gatunki drzew mogą zostać wykorzystane jako alternatywne siedliska dla organizmów związanych z jesionem. Przebadano również, w jaki sposób sprawić, aby te gatunki drzew szybko zapełniły lukę po drzewostanach jesionowych. Według Alice Broome większość przebadanych drzewostanów zawierała gatunki drzew, które mogłyby stanowić alternatywne siedliska dla gatunków zagrożonych przez wymieranie jesionu (np. wiąz, dąb, jawor). Dotychczasowe praktyki zarządzania zasobami leśnymi zapewniają możliwość rozwoju i wzrostu tych gatunków jako substytutu dla wymierającego jesionu. Zespół zidentyfikował również 45 gatunków, które nie są w stanie przystosować się do żadnego innego środowiska. Oznacza to, że wraz z wymieraniem jesionu gatunki te również wymrą. Alice Broome dodaje: „Wyniki badań sugerują, że możliwe jest podwyższenie odporności drzewostanów na szkody powodowane przez grzyba. Można to osiągnąć m.in. poprzez zapobieganie uszkodzaniu drzew podczas trzebieży i sadzenie nowych drzew”.

Źródło:

<http://www.sciencedaily.com/releases/2014/12/141211210002.htm>

T. H.

Kryteria i wskaźniki do przeglądu

Delegaci z 17 krajów sygnatariuszy FOREST EUROPE (Ministerialnego Procesu Ochrony Lasów w Europie) oraz przedstawiciele Unii Europejskiej postanowili wspólnie o pilnym podjęciu prac w celu uaktualnienia pan-europejskiego zestawu kryteriów i wskaźników zrównoważonej Gospodarki Leśnej (Criteria and Indicators (C&I) for Sustainable Forest Management, SFM).

Spotkanie tzw. Okrągłego Stołu FOREST EUROPE miało miejsce na początku listopada w Cuenca (Hiszpania). Decyzję o weryfikacji wskaźników poprzedziła dwuletnia praca zespołu ekspertów opracowujących propozycję zmian. Wzięli oni pod uwagę opinię unijnej grupy eksperckiej („Grupa Robocza ds. Kryteriów Zrównoważonej Gospodarki Leśnej”) i wyniki projektu badawczego realizowanego pod auspicjami FAO („Udoskonalenie Kryteriów i Wskaźników Zrównoważonej Gospodarki Leśnej w Polityce i Praktyce”).

Zasady aktualizacji kryteriów i wskaźników były dyskutowane podczas obrad. Delegaci zgodzili się, że zmiany nie mogą być radykalne i powinny zachować równowagę pomiędzy trzema filarami zrównoważonej gospodarki leśnej (ekologicznym, ekonomicznym i społecznym). Zmiany powinny być ponadto realistyczne i akceptowalne przez kraje członkowskie. Nie było jednak sprzeciwu wobec możliwości usunięcia pojedynczych kryteriów z dotychczasowego zestawu, jeśli dane na ich temat są niedostępne lub mało wiarygodne.

Wyniki obrad okrągłego stołu i zespołu ekspertów będą zaprezentowane na spotkaniu w styczniu 2015 roku w Santiago de Compostela, gdzie rekomendacje z Cuenca będą mogły być formalnie przyjęte do realizacji.

Źródło: <http://www.foresteurope.org/news/>

W. G.

Szwecja: podsumowanie strat spowodowanych przez tegoroczne pożary

Z analiz zdjęć lotniczych wykonanych w podczerwieni wynika, że pożary lasów, które nawiedziły Szwecję w sierpniu bieżącego roku, spowodowały straty w wysokości 1,4 mln m³ drewna. Zniszczonych zostało 13000 ha lasu, z czego 9600 ha stanowią lasy gospodarcze. Sosny ucierpiały w większym stopniu niż gatunki liściaste. Znaczną część uszkodzonych obiektów stanowią młodniki. Około ¼ drzew utraciło cały aparat asymilacyjny, a u połowy stwierdzono defoliację co najmniej 50 %.

Straty finansowe są na razie trudne do oszacowania. Wstępnie ocenia się ich wysokość na 280 mln SEK, czyli około 29 mln €. Najbardziej ucierpiały tereny leśne należące do przedsiębiorstw Karl Hedin, Bergvik Skog, Västerås i Sveaksog.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/schweden-waldbrand-im-august-schaedigte-vor-allem-kiefernbestaende>

T. Z.

Informacje opracowali:

W. G. – Wojciech Gil

T. H. – Tomasz Hycza

T. Z. - Tadeusz Zachara

Zespół redakcyjny:

Wojciech Gil

Michał Kalinowski

Tadeusz Zachara